

Presentació

No descobrim res de nou si afirmem la importància d'adaptar la universitat a la canviant realitat d'avui dia. Diverses trobades i informes publicats des de fa temps en diferents països (per exemple: el *Dearing Report*, al Regne Unit; el *West Report*, a Austràlia, o els informes *Bricall y Pascual*, a Espanya) diagnostiquen la realitat i presenten opcions relacionades amb una vinculació més gran de la titulació universitària amb la realitat sociocultural i econòmica.

A nivell universitari, hi apareixen factors que fan encara més accelerat el canvi que es produeix en altres sectors. D'una banda, l'evolució de la societat i de l'economia converteixen la qualitat en un factor de referència; de l'altra, el context europeu ens proposa canvis en l'organització i la concepció de l'ensenyament superior a partir de la Declaració de Bolonya (1999). Per últim, la societat de la informació està transformant alguns aspectes importants de l'entorn i de la formació.

Però els problemes ja no són els propis d'un estat o d'una regió, els problemes, tal com passa amb el coneixement, són globals. La universitat no únicament ha d'atendre els interessos locals i nacionals, sinó que també ha d'orientar-se cap a una internacionalització de l'aprenentatge i de la recerca. La internacionalització de la universitat reforçarà la tendència universalista o la dels nacionalismes, homogeneïtzant i, al mateix temps, mantenint la singularitat de cadascuna i de la identitat cultural respectiva.

El llenguatge està canviant ràpidament, així, parlem d'*accés, clients, crèdits, mòduls, pràctiques, autoformació, tecnologia, sortides del sistema, competències, rendibilitat, competitivitat, qualitat, valor afegit, homologació*, etc., quan abans ens referíem a *selecció, estudiants, matèries, assignatures, classe magistral, procés guiat, mitjans didàctics, col·locació, nivell acadèmic, finançament, científicitat, igualtat d'oportunitats*, etc. Però si volem que la universitat mantingui el protagonisme que tradicionalment ha tingut, es tracta d'alguna cosa més que de canviar paraules. Cal revisar les funcions de la institució, els estils d'organització, el sentit de la docència i el protagonisme del professorat, entre altres qüestions.

Una nova visió de l'educació superior suposaria, segons la Declaració Mundial sobre l'Educació Superior, avançar per aconseguir la igualtat d'accés; enfortir la participació i la promoció de les dones perquè hi poguessin accedir; promoure el saber mitjançant la investigació en els àmbits de la ciència, l'art i les humanitats i difondre'n els resultats; fer orientació a llarg termini, basada en la pertinença a les demandes de la societat; reforçar la cooperació amb el món del treball i l'anàlisi i la previsió de les necessitats de la societat; contemplar la diversificació com a mitjà per reforçar la igualtat d'oportunitats; utilitzar mitjans educatius innovadors que potenciïn el pensament crític i la creativitat; com també reconèixer el protagonisme dels professors i dels estudiants.

Particularment, ens sembla important ressaltar, en aquest procés de canvi, el protagonisme del professor, el qual es reconeix dins del rol estratègic que els recursos humans tenen en els processos de canvi. A ell se li demana que modifiqui els objectius de formació, que canviï les metodologies, que promogui vies noves d'accés crític al coneixement, que estructurï estils nous de relació amb els estudiants i un sens fi de demandes que no sempre van acompanyades de canvis desitjables en les condicions de treball ni de desenvolupament professional.

El present número d'EDUCAR vol contribuir a difondre aquest procés mitjançant la part monogràfica de la revista, donant a conèixer, debatent i difonent propostes relacionades amb la docència universitària, que serveixin d'ajuda i de reflexió als professors i als estudiosos interessats a promoure-hi i a gestionar-hi canvis pertinents. L'extensió limitada d'una revista i la complexitat de la temàtica no permeten tractar-ne tots els aspectes. Per aquest motiu, en aquest cas, només presentem alguns dels treballs que tracten l'esmentada temàtica que han estat valorats de forma positiva.

D'altra banda, també hi ha dues aportacions a l'apartat de «Punts de vista» que tracten reflexions i aplicacions referides a processos de didàctica aplicada a la formació de la identitat.

Joaquín Gairín
Director